

Kulttuuri- ja kirjastopalvelujen määritelmät ja lähteet

Kirjastot (Aineistolähde: Suomen yleisten kirjastojen tilastot, OKM. <https://tilastot.kirjastot.fi/>)

Toimipisteet:

Yhteenlaskettu kunnan alueella sijaitsevien pää-, ja sivukirjastojen sekä laitoskirjastojen lukumäärä. Laitoskirjasto on kirjasto, joka toimii sairaalassa tai hoitolaitoksessa.

Fyysiset käynnit

Fyysisten kirjastokäyntien laskenta tapahtuu toimipisteittäin automaattisella laskijalla tai otantalaskennalla. Otanta tehdään vähintään kuusi kertaa vuodessa, siis joka toinen kuukausi, viikoppäivää vaihdellen. Saatu summa jaetaan otantakertojen määrällä ja kerrotaan kirjaston vuotuisten aukiolopäivien määrällä. Tuloksena on kokonaiskävijämäärä.

Lainajat:

Lainajiksi lasketaan tilastointivuonna lainausoikeuttaan käyttäneet.

Lainausmäärä yhteensä

Kokonaislainaus: Paikallislainat + saadut kaukolainat. Huom. Saatuja kaukolainoja ei enää tilastoida valtakunnallisiin kirjastotilastoihin 2022 alkaen. Annetut kaukolainat muihin kirjastoihin tilastoituvat vastaanottavalle kirjastolle, koska se lainaa aineiston asiakkaalle. E-aineiston käyttökerrat tilastoidaan erikseen. Paikallislainoiksi lasketaan suoraan asiakkaille omista kokoelmista annetut lainat ja niiden uusinnat. Paikallislainoihin eivät sisälly kaukolainat.

Henkilötyövuodet

Kirjaston henkilökuntaan ei lasketa kiinteistö- ja siivoushenkilökuntaa. Henkilötyövuodet ilmoitetaan tehtyjen henkilötyövuosien mukaan. Osa-aikaisten, tuntityötä tekevien ja osa-aikaeläkkeellä olevien vuosittaiset yhteenlasketut työtunnit muunnetaan henkilötyövuosiksi seuraavasti:

- keskimäärin 36,25 ja tunnin viikkotyöajan yhteenlaskettu määrä jaetaan 1700:lla
- keskimäärin 38,25 ja tunnin viikkotyöajan yhteenlaskettu määrä jaetaan 1930:lla

Täyttämättömiä virkoja ja toimia ei lasketa mukaan. Eri hallintokuntien yhdistelmäviroista ja toimista tai vastaavista järjestelyistä lasketaan mukaan vain kirjastotyön osuus. Mikäli kunnilla on yhteisiä virkoja tai kunta ostaa kirjastopalveluja toiselta kunnalta, jaetaan henkilötyövuodet kuntien kesken oikeassa suhteessa.

Toimintakulut tilastointivuonna, euroa

Vuodesta 2002 alkaen toimintakulut eivät sisällä arvonlisäveroa. Kirjaston kokonaistoimintakulut ilmoitetaan bruttokuluina tilastointivuonna hyväksytyjen talousarviopäätösten mukaisesti (henkilöstökulut, palvelujen ostot, aineet, tarvikkeet ja tavarat, vuokratulot sekä muut kulut). Mikäli vastausajankohtana on käytettävissä tilinpäätöstiedot tai hyväksytyä talousarviota tarkemmat tiedot, käytetään näitä tietoja.

Toimintatuottoja, valtionosuuksia ja -avustuksia ei vähennetä toimintakuluista. Toimintakuluista vähennetään myyntituotot muilta kunnilta tai hallintokunnilta silloin, kun kunta myy kirjastopalveluja

toiselle kunnalle tai hallintokunnalle, esim. kirjastoautotoiminta tai oppilaitoskirjastopalvelut. Vastaavasti edellä mainitun palvelun ostokulut tulee olla palveluja ostavan yleisen kirjaston talousarviossa. Jos kirjaston toimintakuluja on budjetoitu muualle kuin kirjaston tileille, nämä kulut tulee sisällyttää kokonaiskuluihin.

Museot (Aineistolähde: Museotilasto, Museovirasto <https://www.museotilasto.fi/statistics>)

Kunnan alueella sijaitsevat museot

Tilastossa museon kunnaksi merkittynä ks. kunta.

Kunnan omistamat museot

Tilastossa museon kunnaksi merkittynä ks. kunta ja omistusmuotona on kunta.

Kaikki käynnit yhteensä:

Mukaan lasketaan käynnit näyttelyihin tai museon järjestämiin tapahtumiin museon omissa tiloissa. Vain tilauksesta avoinna olevien kohteiden käynnit lasketaan pääyksikön käynteihin. Käynniksi ei lasketa museokaupan tai kahvilan asiakkaita, käyntejä museon tilojen ulkopuolella järjestettyihin tapahtumiin, ulkopuolisten museon tiloissa järjestämien tapahtumien / seminaarien / kokousten / vastaanottojen kävijöitä, asiantuntijapalvelukäyntejä eikä museon tuottamien muissa museoissa esillä olleiden kiertonäyttelyiden kävijöitä.

Maksetut ja ilmaiskäynnit:

Mukaan lasketaan käynnit näyttelyihin tai museon järjestämiin tapahtumiin museon omissa tiloissa. Vain tilauksesta avoinna olevien kohteiden käynnit lasketaan pääyksikön käynteihin. Museokorttikävijät merkitään maksetuiksi käynneiksi. Käynniksi ei lasketa museokaupan tai kahvilan asiakkaita, käyntejä museon tilojen ulkopuolella järjestettyihin tapahtumiin, ulkopuolisten museon tiloissa järjestämien tapahtumien / seminaarien / kokousten / vastaanottojen kävijöitä, asiantuntijapalvelukäyntejä eikä museon tuottamien muissa museoissa esillä olleiden kiertonäyttelyiden kävijöitä.

Henkilöstö: Vakainainen, päätoiminen henkilökunta henkilötyövuosina

Vakainaisen, päätoimisen (työaika vähintään 30 tuntia viikossa) henkilökunnan lukumäärä lasketaan kuukausittain koko vuodelta. Kuukausien henkilöstömäärät lasketaan yhteen ja summa jaetaan 12:lla. Täyttämättömiä vakansseja ja vähintään kuukauden mittaisia palkattomia virkavapauksia ei lasketa mukaan henkilöstömääriin. Vakainaisen päätoimisen henkilökunnan sijaiset kuitenkin lasketaan mukaan. Harkinnanvaraisella valtionavustuksella kokonaan palkattuja henkilöitä ei lasketa henkilötyövuosimäärään. Myöskään työllisyysvaroin tai muilla valtion varoilla (ml. korkeakoulu- tai oppisopimusharjoittelijat) palkattuja, EU:n yhteisön rakennerahastovaroista tai muista yhteisön varoista palkattuja ei lasketa tässä henkilötyövuosimäärään.

Kuntien omistamien museoiden menot yhteensä

Kuntien museoiden menot ilman arvonlisäveroa. Menot yhteensä sisältää:

- Vakainaisen päätoimisen henkilökunnan palkat henkilösivukuluineen

- Muut palkat ja palkkiot henkilösivukuluineen
- Palkkausmenot yhteensä
- Kiinteistömenot
- Korot ja poistot
- Kiinteistömenot sekä korot ja poistot yhteensä
- Kokoelmahankintamenot
- Näyttelytoiminnan menot
- Markkinointi- ja viestintämenot
- Muut menot
- Muut menot yhteensä

Asiakaskontaktit lastenkulttuurikeskuksissa (Aineistolähde: Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto)

Asiakaskontaktilla tarkoitetaan yksittäisiä osallistujia tapahtumissa. Sama henkilö voi olla tilastossa useampaan kertaan. Tilastoihin on kirjattu jokaisen yksittäisen tapahtuman tyyppi, sisältö ja osallistuneet henkilöt ikäryhmittäin. Näistä laskettu summa muodostaa asiakaskontaktien kokonaismäärän. (Lähde: Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto)

Kulttuurikasvatussuunnitelmien sisältöihin osallistuneet (Aineistolähde: Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto)

Kaupungin orkestereiden kuulijat (Aineistolähde: Suomen Sinfoniaorkesterit ry, Suosio)

Kaupunginorkestereiden kaikki kuulijat: Orkestereiden kaikki kuulijat Suomessa. Salissa ollut yleisö.

Kaupunginorkestereiden omien konserttien kuulijat: Omien konserttien kuulijat Suomessa. Tilastossa ei ole mukana tilaus-, ooppera-, teatteri- ja balettiesiintymisiä.

Taiteenperusopetus

Taiteen perusopetukseen osallistuvien alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten määrä kyseisenä vuonna

Kulttuurikeskukset ja -talot

Kulttuuritaloilla ja -keskuksilla tarkoitetaan kulttuuritaloja ja -keskuksia sekä konsertti- ja kongressitaloja. Kulttuuritalolla ja -keskuksella on omaa, kuntalaisille avointa toimintaa. Kulttuuritalolla ja kulttuurikeskuksella ei tarkoiteta esimerkiksi erilaisia galleriatiloja tai yksittäisiä konserttisaleja, eikä muita kulttuuritiloja, jotka esimerkiksi pääasiallisesti toimivat kulttuuritoimijoiden kokous- tai harjoitustiloina. Konsertti- ja kongressitalolla tarkoitetaan sellaista kokonaisuutta, jossa järjestetään kulttuuritapahtumia, mutta jossa myös muulla toiminnalla kuten kokouksilla ja kongresseilla on merkittävä osuus. (Kuntaliitto. KULTTI- kuntakysely)

Vierailuesitykset

Näyttämötaiteen ryhmän, kiertueteatterin tai vastaavan kunnassa toteuttama yksittäinen esitys tai esitysten sarja, jota esitetään yleensä muualla kuin kunnassa, 6 jossa se vierailee. Vieraileva esitys voi olla myös kiertävä esitys, joka kiertää useita esityspaikkoja. Vieraileva esitys voi toteutua kunnassa vakiintuneessa esityspaikassa (esimerkiksi lakisääteistä valtiosuutta saava teatteri) tai muussa esityspaikassa. Kunnassa vieraileva esitys voi olla toteutettu harrastajavoimin, ammattimaisesti tai näiden yhdistelmänä. (Kuntaliitto. KULTTI- kuntakysely)

Taiteilijoiden työ- ja harjoitustilat

Taiteilijoiden työ- ja harjoitustiloilla tarkoitetaan tiloja, joita kunnassa on tarjolla ammattitaiteilijoiden työskentelyyn ja harjoitteluun. (Kuntaliitto. KULTTI- kuntakysely)

Taiteilijaresidenssit

Taiteilijaresidenssillä tarkoitetaan toimintaa, joka on tarkoitettu mahdollistamaan taiteilijan tietyn ajanjakson ammattimaista työskentelyä kunnassa. Residenssi on organisoitua toimintaa, jonka tavoitteena on tarjota aikaa, tilaa ja resursseja ammattimaiselle taiteellisen toiminnan kehittämiseksi. (Kuntaliitto. KULTTI- kuntakysely)

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset (Aineistolähde: Valtiokonttorin kuntataloustilasto, Tilinpäätös palveluluokakohtaisesti KKTPP)

Kunnat ja kuntayhtymät raportoivat tuloslaskelmansa ja investointinsa jaoteltuna palveluluokittain (KKTPP) Valtiokonttorille tilikautta seuraavan vuoden huhti-toukokuussa.

KKTPP = Kunnan ja kuntayhtymien tilinpäätöstiedot palveluluokakohtaisesti

Kulttuuritoiminta kattaa: Kirjaston alueellinen kehittämistehtävä, Kirjaston valtakunnallinen kehittämistehtävä, Kirjastopalvelut, Kulttuuripalvelut yhteensä, Museopalvelut, Musiikkipalvelut, Taiteen perusopetus, Taiteen perusopetusta tukeva toiminta, Teatteri-, tanssi- ja sirkuspalvelut, Visuaalisen taiteen palvelut ja Yleisen kulttuuritoiminnan palvelut

Nettokäyttökustannukset = käyttökustannukset – käyttötuotot

- Käyttökustannukset = toimintakulut yhteensä + poistot ja arvonalentumiset + vyörytyskulut
- käyttötuotot = toimintatuotot yhteensä + valmistevarastojen muutos + valmistus omaan käyttöön + vyörytystuotot

Lähteet:

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019

Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016

Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998)

Museolaki (729/1992)

Teatteri- ja orkesterilaki (730/1992)

Vapaasta sivistystyöstä annettu laki (632/1998)

THL, 2024. Johanna Vuolasto, Kirsi Kaunisharju, Laura Norppa, Jonna Ikonen, Timo Koskela, Suvi Parikka. Suurin osa aikuisista käyttää kirjasto- ja kulttuuripalveluja vuosittain – ikääntyessä osallistuminen vähenee. Tutkimuksesta tiiviisti 28/2024, Suomen sosiaalinen tila 4/2024. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki